

W. V.

**"Scritti di storia e critica della scienza",
S. Timpanaro, Firenze 1952 : [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/3, 639-640

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

N. Czeriemnych, I. Szypiłow, A. F. Możajskij, *sozdaniel pierwogo w mirie samolietu*. Woj. Izd. Min. Oborony SSR, Moskwa 1955, s. 207. Wyd. II.

Pierwsze wydanie powyższej pracy ukazało się w r. 1950. Przy opracowaniu obecnej edycji autorzy skorzystali z krytycznych uwag, jakie wywołała ich książka, prostując drobne nieścisłości, a przede wszystkim wzbogacając dokumentację. Niezależnie od licznych facsimile pism i druków związanych z działalnością Możajskiego, umieszczonych w tekście, na końcu książki znajdujemy na ok. 40 stronicach wybór ważniejszych (44) dokumentów, zachowanych w archiwach ZSRR. Około 50 stronic obejmuje rozdział zatytułowany *Samolot A. F. Możajskiego — pierwowzór współczesnego samolotu*, stanowiący szkic historyczny rozwoju konstrukcji samolotów w Rosji i Związku Radzieckim.

Wśród licznych ilustracji zwracają uwagę reprodukcje rysunków Możajskiego, wskazujące na nieprzeciętne uzdolnienia artystyczne tego pioniera konstrukcji lotniczych.

Obok formalnej i merytorycznej staranności opracowania podkreślić należy pietyzm, z jakim autorzy oraz liczni ich współpracownicy podeszli do opracowania tej interesującej karty historii techniki rosyjskiej.

J. B.

Akademik Nikołaj Siemienowicz Kurnakow. Raboty w oblasti cwiethnoji mietallurgii. Sostawiteli: A. N. Kriestownikow i A. S. Szachow. Gosudarstwennoje Nauczno-tiechniczskoje Izdatielstwo litieratury po czernoj i cwiethnoji mietallurgii, Moskwa 1954, s. 406.

Wydawnictwo poświęcone jest działalności naukowej znakomitego chemika rosyjskiego, twórcy fizyko-chemicznej analizy i badacza stopów metali kolorowych — Kurnakowa (1860—1941). Książka zawiera biografię uczonego, szczegółowe omówienie jego wyników naukowych i referaty z jego prac, artykuły o uczonym napisane przez kilku jego uczniów, wreszcie pełny spis prac Kurnakowa. Oprócz tego jedna z prac uczonego zamieszczona jest w zbiorze z niewielkimi skrótami.

E. O.

S. Timpanaro, *Scritti di storia e critica della scienza*. Firenze 1952, s. 343.

Książka zawiera wybór ważniejszych publikacji (przeważnie z lat dwudziestych, trzydziestych i czterdziestych bieżącego stulecia) z dziedziny historii i teorii nauk fizyczno-matematycznych oraz rozpraw ogólnych z tego zakresu.

Wstęp (pióra S. Timpanaro jr.) informuje czytelnika o osobie i dorobku autora. S. Timpanaro studiował fizykę początkowo na uniwersytecie w Neapolu, a potem w Bolonii (tu ulubionym jego mistrzem był Augusto Righi); ogłosił kilka prac z fizyki eksperymentalnej. Po upadku faszyzmu został człon-

kiem Socjalistycznej Partii Włoch. Przez wiele lat był dyrektorem założonego w Pizie przez Giovanni Gentile „Domu Galileusza“. Zmarł w 1949 r.

Zamieszczone w zbiorze prace dotyczą w znacznej mierze czołowych postaci z historii nauki: da Vinci, Kopernik, Galileusz, Vico, Galvani, Volta, Marconi, Skłodowska-Curie, de Broglie i in.

Prócz tego szereg rozpraw dotyczy zagadnień ogólnych, związanych z historią nauki. Wskazują one, że Timpanaro był przekonany o niedostateczności tradycyjnego ujęcia historii nauki, jakie we Włoszech reprezentowali Croce i Gentile. Najdobitniej dał temu wyraz w ogłoszonym w r. 1925 artykule *Nauka i idealizm*, gdzie m. in. pisze, że włoski idealizm nie miał i nie ma dodatniego wpływu na rozwój współczesnej nauki, lecz przeciwnie — odegrał on ujemną, wsteczną rolę w dziejach poszczególnych nauk („influenza dell'idealismo italiano e stata un gran male per la scienza“ — s. 28).

Książka zasługuje na uważną lekturę i krytyczną ocenę przez historyka fizyki.

W. V.

Helmut Schoeck, *Soziologie. Geschichte ihrer Probleme*. Verl. Karl Alber, Freiburg/München 1952, s. 252.

Jest to przegląd dziejów refleksji nad społeczeństwem usystematyzowany według epok, zasadniczych problemów, jakie się wyłaniają, i postaci myślicieli w tej dziedzinie — od greckiej starożytności po wiek XX.

Praca ma charakter sprawozdawczy i nie należy szukać w niej problematyki społecznej, uwarunkowań omawianych teorii. Ze względu na selekcję tych teorii nie warto również sięgać do niej jako do źródła informacji o rozwoju myśli marksistowskiej. We wstępie daje rozważania natury ogólniejszej nad przedmiotem i historią socjologii, jak zagadnienie postępu wiedzy, zagadnienie klasyfikacji problemowej i periodyzacji dziejów, teorii socjologicznych itp.

D. M.